

Tweede Kamer der Staten-Generaal
t.a.v. de leden van de algemene commissie voor
Buitenlandse Handel en
Ontwikkelingssamenwerking
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

DATUM 11 JUNI 2019
ONZE REF. 2019/MK/mv/030
ONDERWERP NO Initiatiefnota van het lid Van Haga over een proactieve handelsagenda

Geachte leden van de vaste commissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,

Op 17 juni a.s. spreekt u over de Initiatiefnota van het lid Van Haga over een proactieve handelsagenda. In de Nota staan een groot aantal aanknopingspunten voor verrijking van het huidige handelsbeleid. Nederlandse technologiebedrijven zijn wereldspelers, die samen bijna de helft (84 miljard euro) van hun jaaromzet van 184 miljard euro in het buitenland verdienen. Ze zijn een onmisbare motor van onze economie.

Doordat de technologische industrie in grote mate afhankelijk is van hun internationale activiteiten zijn zij extra gevoelig voor protectionisme en het ongelijke mondiale speelveld die hun internationale concurrentiepositie bedreigen. Het Centraal Economisch Plan van 2019 stelt echter dat door de mondiale onzekerheden over de Chinese economie, het handelsbeleid van de VS en de Brexit de groei van relevante wereldhandel van 5% in 2017 naar 1,8% in 2019 is gezakt. Volgens het IMF gaat dit de wereldeconomie 0,5% aan groei kosten. Dit heeft ook weerslag op de Nederlandse economie. Na eerdere groeipercentages van ruim boven de 2% wordt voor zowel 2019 als 2020 een bbp groei van 1,5% voorzien¹. Als we deze negatieve trend willen keren is een excellent handelsbeleid onontbeerlijk. Wij vragen daarom, net als het lid Van Haga, aandacht voor drie fundamentele punten in het handelsbeleid, namelijk:

- 1) Balans in de hulp- en handelsagenda;
- 2) Slagvaardige ondersteuning van internationaal ondernemerschap;
- 3) De rol van de overheid als launching customer.

1. Balans in de hulp- en handelsagenda – Voorstellen 4, 5 en 9

Internationale handel vertegenwoordigt een derde van het Nederlands nationaal inkomen en zorgt voor meer dan 2 miljoen banen in ons land. Het is daarmee verantwoordelijk voor een aanzienlijk deel van onze welvaart. Hoewel handel een duidelijk belang dient en nu door toename van protectionisme en oneerlijke handelspraktijken onder grote druk staat, krijgt het binnen de hulp- en handelsagenda niet de prioriteit en aandacht die het verdient. Hier kaarten wij twee problemen aan.

Allereerst vragen wij aandacht voor een eerlijk speelveld. Nederlandse bedrijven ondervinden dat hun Europese concurrenten door eigen overheden worden bevoordeeld, zie voorbeeld kader hieronder. Nederland moet zich sterk maken voor een goed functionerende WTO en optimale samenwerking binnen de EU – gericht op eerlijke handel binnen én buiten Europa.

Voorbeeld: FME-leden die dual use goederen exporteren, en daarom exportvergunningsplichtig zijn, merken dat Europese afspraken in de lidstaten niet eenduidig worden opgevat. Zo gebeurt het dat hun vergunningsaanvraag door de Nederlandse overheid wordt afgewezen, terwijl hun concurrent in een andere lidstaat voor eenzelfde product/technologische oplossing van hun overheid wel een vergunning krijgt.

FME vraagt uw commissie bij de minister erop aan te dringen aandacht te hebben voor de nieuwe politieke werkelijkheid waarin oneerlijke handelspraktijken oprukken en de Europese interne markt onder druk staat, en dit te verwerken in het handelsbeleid.

¹ <https://www.cpb.nl/sites/default/files/omnidownload/CPB-Policy-Brief-Centraal-Economisch-Plan-2019.pdf>

Ten tweede vragen wij bij discussies over de hulp- en handelsagenda de onderwerpen hulp en handel evenveel prioriteit te geven. De Sustainable Development Goals (SDGs) bieden een logisch kader voor het hulp- en handelsbeleid. De technologische industrie biedt integrale oplossingen die kunnen bijdragen aan het behalen van de SDG's. We zien echter dat de SDG's nu vanuit het perspectief van ontwikkelingslanden in het beleid zijn verankerd. Dit hoewel ook ontwikkelde landen tegen uitdagingen omtrent de SDG's aanlopen (denk aan watervoorziening in California of duurzame energie, mobiliteit en klimaat kwesties in grote Europese steden). Dit probleem komt ook terug in de uitvoering van instrumenten, zoals bijvoorbeeld de DHI (demonstratieprojecten, haalbaarheidsstudies en investeringsvoorbereidingsprojecten) die later ook voor ontwikkelde landen is opgezet. De verbreding van het doelgroep juichen wij toe, echter geven onze bedrijven aan moeite te hebben om aan de eisen van het fonds te voldoen. Dit komt bijvoorbeeld omdat bij een aanvraag van DHI bedrijven moeten aangeven waarom de markt te complex is om zelfstandig te betreden. Dit is een logische vereiste als we kijken naar een aanvraag voor een ontwikkelingsland, maar is moeilijk om aan te tonen bij de verbrede scope van ontwikkelde landen. Als gevolg kunnen bedrijven door deze aanvraagvereiste alsnog geen aanspraak maken uit fondsen van DHI voor projecten in ontwikkelde landen. Wij roepen het ministerie daarom op om naast het uitbreiden van het instrumentarium dan ook goed te kijken naar de aanvraagvereisten.

FME vraagt u bij discussies over de hulp- en handelsagenda de onderwerpen hulp en handel evenveel prioriteit te geven door 1) ook oog te hebben voor de SDGs in ontwikkelde landen en de handelskansen die dat biedt 2) er bij de minister op aan te dringen om meer BHOS instrumenten die een bijdrage van een bedrijfsleven aan de SDG's stimuleren voor ontwikkelde landen open te stellen en op een passende manier uit te voeren.

2. Slagvaardige ondersteuning van internationaal ondernemen op basis van een ketenbenadering – Voorstellen 1, 2, 6

FME-Bedrijven die op buitenlandse markten actief zijn – of dat ambiëren – lopen in de praktijk tegen de nodige knelpunten aan zoals moeite hebben met hun weg vinden op de internationale markten, het vinden van lokale handelspartners of distributeurs, en het omgaan met bureaucratie en lokale wet- en regelgeving. Voor het versterken van de internationale concurrentiepositie van de technologische industrie, is het belangrijk dat deze bedrijven optimale ondersteuning krijgen.

We zien dat deze ondersteuning door de overheid nog onvoldoende rekening houdt met de specifieke behoeften van ondernemers en de uiteenlopende fasen van internationalisering waarin zij zich kunnen bevinden ('klantreis' van de ondernemer), onze bedrijven onvoldoende weten bij wie ze terecht kunnen voor deze ondersteuning en het Nederlandse instrumentarium achterblijft op die waar hun buitenlandse concurrenten aanspraak op kunnen maken. Een belangrijke ontwikkeling om tegemoet te komen aan al deze knelpunten is de oprichting van Invest-NL. De internationale tak laat echter heel erg lang op zich wachten. FME maakt zich zorgen dat de overheid hier geen urgentie voelt en het bedrijfsleven hierdoor kansen mist. FME onderstreept verder het belang dat in het beleid meer aandacht is voor het MKB. FME benadrukt het belang van het Nederlandse ecosysteem, waarin MKB en grote bedrijven nauw samenwerken. Laten we oog hebben voor het feit dat het MKB veelal in het kielzog van grote bedrijven de grens overgaat.

FME vraagt u bij de minister erop aan te dringen om vaart te maken met de oprichting van Invest International, in de dienstverlening ook maatwerk te leveren gebaseerd op de 'klantreis' van de ondernemer en de ondersteuning vanuit een ketenbenadering in te richten waarbij ook grote bedrijven expliciet worden bediend.

3. De overheid als launching customer – Voorstel 16

Technologie is dé gamechanger bij het behalen van de SDG's. Wij juichen toe dat de minister dit erkent in haar Digitale Agenda voor BHOS. Innovatieve oplossingen voor deze grote maatschappelijke opgaven vragen om technologische doorbraken, en dus om langdurige innovatietrajecten met onzeker rendement. Terwijl de maatschappelijke meerwaarde van technologie verstrekkend is, worden aanbestedingstrajecten door overheden en de Wereldbank vaak nog steeds vooral op prijs beslist. Een instrument als de Small Business Innovation and Research Fund (SBIR) is een uitstekend instrument dat de overheid kan inzetten om zelf meer als klant van innovatieve oplossingen op te treden. FME is dan ook positief dat dit model als basis wordt ingezet voor het nieuw opgerichte Innovatiefonds. Tegelijkertijd constateert FME dat dit instrument alleen open staat voor ontwikkelingslanden, terwijl ook meer ontwikkelde landen behoefte hebben aan SDG-oplossingen.

FME vraagt u bij de minister erop aan te dringen voorstel 16 uit de initiatiefnota over te nemen opdat 1) de overheid zelf het goede voorbeeld geeft door als launching customer op te treden, 2) zich bij de Wereldbank, EU en andere internationale organisaties in te zetten om kwaliteit en toegevoegde waarde zwaarder als selectiecriteria mee te laten wegen en 3) het Innovatiefonds ook open te zetten voor ontwikkelde landen.

Graag verzoeken wij u deze punten mee te nemen in uw gesprek met minister Kaag tijdens het NO. FME is uiteraard graag bereid om bovenstaande punten nader toe te lichten. U kunt hiervoor contact opnemen met Public Affairs adviseur Marline Kester (marline.kester@fme.nl, +31(0)627346611).

Met vriendelijke groet,

Ineke Dezentjé Hamming - Bluemink
Voorzitter